

DILLUNS, 3 JUNY 2013

LA VANGUARDIA

LA CONTRA

Joan Ferrer, filòleg semític, hebraïsta i biblista

VÍCTOR-M. AMELA

IMA SANCHIS

LLUÍS AMETLLER

Tinc 53 anys. Vaig néixer a Calella i visc a Pineda. Sóc doctor en Filologia Semítica i degà de la facultat de Lletres de la Universitat de Girona. Estic casat i tinc tres fills, l'Anna (27), en Joan (25) i en Pau (23). Sóc d'esquerres. Sóc cristià i un seguidor apassionat de Jesús

“No hi ha poema superior al Càntic dels Càntics”

ALEX GARCIA

Com és la història de l'hebreu?

L'hebreu antic va començar a escriure's en alfabet fenici, al segle IX a.C.

Fenícis, navegants...

El seu alfabet va generar l'alfabet grec (que donarà el llatí i el ciríl·lic) i l'alfabet arameu (que donarà l'hebreu i l'àrab).

Arameu era el que parlava Jesús, oi?

Els jueus de l'època de Jesús parlaven arameu, si: havien perdut l'hebreu.

Per què?

La captivitat dels jueus a Babilònia (s. VI a.C.) va minar l'hebreu popular: l'araméu va ocupar el seu lloc. L'hebreu, per resar!

Ah, sí?

Nahmànides de Girona, del segle XIII, parlava català al carrer, mentre que escrivia, estudiava i resava en hebreu a casa seva.

Però l'hebreu avui és una llengua viva!

Per reacció a l'antisemitisme, els sionistes del segle XX prenen aquesta llengua morta i la converteixen en viva! És admirable...

Què el va portar a vostè a l'hebreu?

Em va fascinar tenir la clau que obre els mistatges de la Bíblia.

Quan es va escriure la Bíblia?

Els seus llibres comencen a escriure's des del segle VIII a.C. en hebreu, i es completen al segle III a.C. en grec, a Alexandria.

Quin és el seu llibre bíblic favorit?

El Càntic dels Càntics del rei Salomó.

El va escriure el rei Salomó?

El rei Salomó va viure al segle X a.C., i això ho va escriure un geni del segle III a.C.

Un geni?

Sí, un geni poètic incomparable: recull elements tradicionals i els fixa en un poema subtil, revolucionari. I l'atribueix a Salomó, encarnació del màxim saber.

Què té de singular el Càntic?

Per primera vegada en la història la veu protagonista és femenina: una noia parla...

I què diu?

Canta la seva passió per un jove a qui estima i desitja, proclama el seu desig carnal!

Noia busca noi?

Sí, i el troba. I ell canta aleshores la bellesa del cos d'ella. I ell desapareix. I ella surt de casa per buscar-lo. I es retroben.

És un poema eròtic?

Sí, molt sensual, no hi ha poema superior al Càntic: el seu títol hebreu, *Xir ha-Xirim*, significa “el millor càntic i el més bonic”.

Fins on arriba Perotisme?

Fruits saborosos

Arriba amb barret, com un Indiana Jones dels textos bíblics hebreus. Va ajudar Joan Coromines a culminar el seu *Onomasticon Cataloniæ*, i ara s'ha unit al poeta Narcís Comadira per regalar-nos l'última, més fidel i més reeixida versió al català del *Càntic dels Càntics de Salomó* (Fragmenta), en hebreu *Xir ha-Xirim* (“el millor dels poemes”), un dels llibres sapiencials de l'Antic Testament, generat per la tradició jueva i assumit per la Bíblia cristiana. No sabem res de l'autor d'aquest poema que canta la glòria dels cossos (“Que el meu amor penetri al seu jardí i en mengi els fruits saborosos”), un dels poemes més subtils i sensuais de tots els temps.

Canta al cos amb gran lirisme sexual, mitjançant metàfores físiques, fisiològiques.

Esmentí-me'n algunes.

Ella diu: “Que m'ompli de petons la teva boca”. “El teu amor se m'endú més que el vi”. “Jo et donaria vi especiat, suc de la meua magrana”. “El nostre llit és frondós”.

Me'l canta en català.

El poeta Narcís Comadira ha culminat la millor versió imaginable, en català, sobre la meua traducció directa de l'original hebreu.

I què li diu ell a ella?

“Dos cervatells, els teus pits, bessonada de gasela, que pasturen entre els lliris”.

Els pits com a gaseles bessonades.

I continua: “Tens mel i llet sota la llengua”. “Els teus reguerons abeuren un hort de magraners amb fruits sucosos”. Metàfora eròtica extraordinària!

Molta metàfora botànica i frutera.

Quan van estar millor, l'home i la dona? Al jardí primigeni: jardí és “pardes” en persa, veu que passa a l'hebreu amb el significat de “paradis”.

Algun símil més, si li plau?

“Un pilonet de blat, el teu baix ventre, voltat de lliris vermells”.

El sexe d'ella?

Sí. “Els teus pits són dos penjolls de dàtils”, pondera ell, i afegeix: “Pujaré a la palmera, en colliré els seus fruits”.

Què hi fa un llibre així a la Bíblia?

No cita Déu i parla d'amor i sexe amb ansia d'infiní. És el poema d'amor més profund de tots els temps, una lloa del sexe, que després la tradició religiosa defugirà.

Però rabins jueus i sacerdots cristians van calar i van respectar el Càntic.

El van llegir com a al·legoria del lligam entre Jahvè i el poble d'Israel.

I com l'interpreta vostè?

És un cant a la bellesa de l'amor humà en la seva dimensió sexual. L'amor és un llenguatge privilegiat per parlar de Déu. La Bíblia és la història dels desacords constants entre Déu i la humanitat, i només l'amor sembla servir de pont al paradís perdut! I l'amor se celebra aquí, com se celebrarà després amb l'adveniment de Jesús.

Sexe i mística en un sol text.

Al Gènesi, Jahvè contempla el que ha creat, veu que és bo (“tob”) i crea l'home i la dona, sexuats!, i diu que és molt bo: “tob” és “bo” i “bonic” alhora.

I al sexe va cantar el poeta del Càntic!

I ens va llegir boniques metàfores: inspiraran altres poemes, com Joan de la Creu o Ausiàs March, que escriurà “lliri entre cards”, com diu aquí Salomó: “Com un lliri entre cards, així la meua amiga entre les noies”.

Quin és el seu passatge predilecte?

El final: “Ni tot el mar podrà apagar l'Amor”. “Perquè l'Amor és fort com la Mort”. És la primera vegada que es diu que l'amor és capaç de plantar cara a la mort.

VÍCTOR-M. AMELA

LOTERÍA NACIONAL

8 de JUNIO Sorteo Especial

¡Premio Especial de 5.000.000 €!

1 de cada 3, toca.

Loterías y Apuestas del Estado
250 años cumpliendo sueños

Lotería Nacional

Printed and distributed by NewspaperDirect
www.newspaperdirect.com US/Can 1 877 980 4040 Intern: 800 6364 6364
COPYRIGHT AND PROTECTED BY APPLICABLE LAW